

Ngày soạn :

PHẦN HAI

LỊCH SỬ VIỆT NAM TỪ 1858 ĐẾN 1918

CHƯƠNG I: CUỘC KHÁNG CHIẾN CHỐNG THỰC DÂN PHÁP TỪ NĂM 1858 ĐẾN CUỐI THẾ KỈ XIX

TIẾT 36 BÀI 24: CUỘC KHÁNG CHIẾN TỪ 1858 ĐẾN 1873

I. MỤC TIÊU BÀI HỌC

1. Kiến thức

- Phân tích được khi TDP nổ súng xâm lược, triều đình bạc nhược chống trả yếu ớt và đã ký điều ước cắt 3 tỉnh miền Đông Nam Kỳ cho Pháp.
- Chứng minh được tinh thần đấu tranh của nhân dân ta đứng lên chống Pháp ngay từ đầu chúng xâm lược Đà Nẵng, 3 tỉnh Miền Đông, 3 tỉnh miền Tây quần chúng nhân dân là thế lực hiệu quả nhất ngăn chặn sự xâm lược của TDP.
- Liệt kê các hình thức đấu tranh phong phú của phong trào yêu nước chống Pháp của nhân dân Nam Kỳ.

2. Kỹ năng

- Hướng dẫn các em kỹ năng sử dụng bản đồ, nhận xét và phân tích những tranh ảnh phục vụ cho bài học.

3. Tư tưởng

- Học sinh cần thấy rõ và trân trọng sự chủ động, sáng tạo quyết tâm đứng lên kháng chiến chống xâm lược của nhân dân ta.
- Giáo dục cho các em kính yêu các lãnh tụ nghĩa quân, họ đã quyết phân đấu hy sinh cho độc lập dân tộc.

4- Định hướng phát triển năng lực

- Năng lực hình thành: Năng lực khai thác kênh hình 85 trong SGK. Đưa ra nhận xét về quân Pháp tấn công chiếm 3 tỉnh miền Đông Nam Kỳ.
- Năng lực hợp tác, tổng hợp, liên hệ sâu chuỗi các sự kiện lịch sử, phân tích đánh giá.

II. CHUẨN BỊ

1. Giáo viên:

- Giáo án, tranh ảnh trong SGK.
- Các tư liệu về sự xâm lược của thực dân Pháp đối với đất nước ta.
- Giao một số câu hỏi trong bài học mới cho học sinh tìm hiểu trước ở nhà.

2. Học sinh:

- Đọc trước bài học, tự tìm thông tin trong SGK sách tham khảo, mạng để trả lời các câu hỏi trong SGK và các câu hỏi giáo viên giao về nhà cho HS tiết trước.
- Sưu tầm tranh ảnh liên quan đến cuộc xâm lược của thực dân Pháp đối với đất nước ta.
- Tập thuyết trình trước lớp.

III. TIẾN TRÌNH DẠY HỌC

Ôn định tổ chức

Kiểm tra bài cũ: Kiểm tra sự chuẩn bị của học sinh.

HOẠT ĐỘNG 1: MỞ ĐẦU

Mục tiêu: HS biết được các nội dung cơ bản của bài học cần đạt được, tạo tâm thế cho học sinh đi vào tìm hiểu bài mới.

Phương pháp dạy học: Dạy học nhóm; dạy học nêu và giải quyết vấn đề; phương pháp thuyết trình; sử dụng đồ dung trực quan.

Định hướng phát triển năng lực: Năng lực tư duy logic, năng lực nhận thức, quan sát tranh ảnh lịch sử, nhận xét nhân vật lịch sử, sử dụng lược đồ lịch sử.

Pháp xâm lược Việt Nam về phía nhân dân ta vẫn quyết tâm chiến đấu chống giặc đến cùng, mặc cho Triều Nguyễn từng bước đầu hàng kí điều ước với Pháp. Nhân dân ta đứng lên đấu tranh như thế nào? Muốn biết ta đi vào phần II Cuộc kháng chiến chống Pháp từ năm 1858 đến 1873.

HOẠT ĐỘNG 2: HÌNH THÀNH KIẾN THỨC

Mục tiêu: - Phân tích được khi TDP nổ súng xâm lược, triều đình bạc nhược chống trả yếu ớt và đã ký điều ước cắt 3 tỉnh miền Đông Nam Kỳ cho Pháp.

- Chứng minh được tinh thần đấu tranh của nhân dân ta đứng lên chống Pháp ngay từ đầu chúng xâm lược Đà Nẵng, 3 tỉnh Miền Đông, 3 tỉnh miền Tây quân chúng nhân dân là thế lực hiệu quả nhất ngăn chặn sự xâm lược của TDP.

Phương pháp dạy học: Dạy học nhóm; dạy học nêu và giải quyết vấn đề; phương pháp thuyết trình; sử dụng đồ dung trực quan.

Định hướng phát triển năng lực: Năng lực tư duy logic, năng lực nhận thức, quan sát tranh ảnh lịch sử, nhận xét nhân vật lịch sử, sử dụng lược đồ lịch sử.

Hoạt động của giáo viên	Hoạt động của học sinh	Nội dung cần đạt
<p>GV giảng: Tình hình xâm lược của thực dân Pháp ở Việt Nam.</p> <p>Thái độ của nhân dân ta như thế nào khi Pháp xâm lược? Nhân dân Đà Nẵng đã chống Pháp như thế nào?</p> <p>GV dùng bản đồ trình bày bổ sung:</p> <p>- Khi biết Pháp đánh Đà Nẵng, đốc học Phạm Văn Nghị (Nam Định) lập tức tập hợp 300 nghĩa binh, phần lớn là học trò, khăn gói vào kinh đô xin vua đi giết giặc. Khi họ tới Huế thì Pháp đã rút khỏi Đà</p>	<p>HS trả lời:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hành động xâm lược của Pháp khiến nhân dân ta rất khâm phần. - Tại Đà Nẵng, nhiều toán nghĩa binh nổi lên phối hợp chặt chẽ với quân triều đình chống Pháp. <p>Học sinh nghe giảng</p>	<p>1. Kháng chiến ở Đà Nẵng và ba tỉnh miền Đông Nam Kỳ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tại Đà Nẵng, nhiều toán nghĩa binh nổi dậy phối hợp với quân triều đình chống Pháp.

Những vào Gia Định, nhưng triều đình Huế không đồng ý buộc họ trở về Miền Bắc. Nhân dân Đà Nẵng đánh địch bằng mọi thứ vũ khí có sẵn có cho nên, sau 5 tháng Pháp chỉ chiếm được bán đảo Sơn Trà.

? Khi Pháp tấn công Gia Định, phong trào kháng chiến chống Pháp ở Gia Định diễn ra như thế nào?

GV giới thiệu thêm về Nguyễn Trung Trực tên thật là Nguyễn Văn Lịch, người nông dân kiêm chài lưới ở xóm nghề xã Bình Đức trên bờ Vàm Cỏ Đông, chiêu mộ nghĩa binh chống Pháp. Quân Nguyễn Trung Trực đã sáng tạo ra cách đánh pháo thuyền rất có hiệu quả làm cho thực dân Pháp lúng túng trên chiến trường và đã lập chiến công lẫy lừng: 10 – 12 – 1861, đốt cháy và đánh chìm pháo hạm Ét-pê-răng, tiêu diệt 37 tên địch.

? Tóm tắt vài nét về Trương Định?

Dự kiến đáp án:

Trương Định sinh năm 1820 ở Quảng Ngãi lớn lên theo gia đình vào lập nghiệp ở Tân An (long An)

Ông là một người rất yêu nước, và có tài. Được nhân dân tôn làm Bình Tây Đại Nguyên soái. Bất chấp lệnh bãi binh của

-HS trả lời:

- Ở ba tỉnh miền Đông Nam Kỳ:

+ Nghĩa quân Nguyễn Trung Trực đốt cháy tàu Ét-pê-răng của Pháp

+ Khởi nghĩa của Trương Định ở Gò Công

<p>triều đình, ông đã kiên quyết cùng nhân dân chiến đấu chống lại thực dân Pháp, nghĩa quân theo ông rất đông.</p> <p>- Gọi học sinh đọc đoạn chữ in nhỏ ở sgk trang 117.</p> <p>“Được nhân dân,...các căn cứ khác.</p> <p>- Cho học sinh quan sát hình 85 sgk trang 117: Buổi lễ giản dị nhưng trang nghiêm, tại một vùng nông thôn ở Nam Bộ xưa, họ làm lễ trên 1 lễ đài bằng gỗ, trên đặt hương án, có bức tường ghi dòng chữ Bình Tây Đại Nguyên soái. Đông đảo các tầng lớp nhân dân có mặt.</p> <p>Đại diện nhân dân (người già có uy tín) trình trọng dânng kiểm lệnh cho Trương Định.</p> <p>? Em có nhận xét gì về cuộc khởi nghĩa của Trương Định?</p> <p>Nói thêm:</p> <p>Lực lượng nghĩa quân phát triển rất nhanh, địa bàn hoạt động rất rộng: Gò Công, Tân An, Mỹ Tho, Chợ Lớn, Gia Định, hai nhánh sông Vàm Cỏ, từ miền Đông – Cam-pu-chia Ông hay liên lạc với hầu hết các toán quân Đỗ Trinh Thoại, Lê Cao Dĩnh, Nguyễn Trung Trực, Võ Duy Phương...</p> <p>- GV chốt</p>	<p>- Học sinh suy nghĩ trả lời:</p>	
---	-------------------------------------	--

	<p>HS trả lời:</p> <p>Đây là cuộc khởi nghĩa điển hình nhất ở Nam Kì và đã gây cho thực dân Pháp nhiều thiệt hại.</p>	
<p>? Thái độ và hành động của triều đình Huế sau khi kí Hiệp ước 1862 như thế nào?</p>	<p>HS trả lời:</p>	<p>2. Kháng chiến chống Pháp của nhân dân ta lan rộng ba tỉnh miền Tây:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Triều đình Huế . + Đàn áp các cuộc khởi nghĩa nông dân ở Trung Kì và Bắc Kì. + Ngăn cản phong trào kháng chiến chống Pháp của nhân dân Nam kì

<p>? Hậu quả của các việc làm trên của triều đình Huế là gì?</p> <p>- Xác định ba tỉnh miền Tây trên bản đồ.</p> <p>GV bổ sung thêm:</p> <p>Năm 1863 thực dân Pháp chiếm Cam-pu-Chia, sau đó Pháp nhiều lần vu cáo cho quan lại triều đình 3 tỉnh miền Tây ủng hộ phong trào kháng chiến của 3 tỉnh miền Đông, cho nên buộc chúng phải thanh toán nốt 3 tỉnh miền Tây.</p> <p>20 - 6 - 1867, Pháp kéo đến trước thành Vĩnh Long. Trong tình thế khó xử, Kinh lược sứ miền Tây là Phan Thanh Giản đã nộp thành và rồi viết thư cho quan lại các tỉnh An Giang và Hà Tiên không kháng cự để “tránh đổ máu” vô ích. Lấy xong 3 tỉnh miền Tây Pháp cho người báo tin về Huế, coi như sự đã rồi.</p> <p>- Trái ngược với thái độ sợ giặc của quan lại triều đình, cuộc kháng chiến của nhân dân Nam Kỳ nổ ra rất mạnh mẽ.</p> <p>? Trình bày những nét chính về cuộc kháng chiến chống Pháp của nhân dân Nam Kỳ?</p> <p>Trường thuật + trực quan</p> <p>GV : Sự kháng chiến sôi nổi của nhân dân Nam Kỳ, trái ngược với thái độ sợ giặc của các quan lại triều đình, cuộc kháng chiến của nhân dân 3 tỉnh miền Tây nổ ra rất mạnh mẽ. Một số sĩ phu kiên quyết bám đất, bám dân tham gia chống Pháp. Trương Quyền (con trai</p>	<p>HS trả lời:</p>	<p>+ Pháp chiếm được ba tỉnh miền Tây Nam Kỳ (6 - 1867)</p>
--	--------------------	---

<p>Trương Định) xây dựng căn cứ ở vùng Tháp Mười – Tây Ninh, liên minh chiến đấu với người Cam-pu-Chia; Phan Tam, Phan Ngũ (là hai con của Phan Thanh Giản) cầm đầu các cuộc nổi dậy ở Bến Tre, Vĩnh Long, Sa Đéc, Trà Vinh; Nguyễn Trung Trực lập căn cứ ở Hòn Chông (Rạch Giá); Nguyễn Hữu Huân tiếp tục khởi nghĩa ở Tân An, Mỹ Tho;</p> <p>Cho học sinh giới thiệu về Nguyễn Hữu Huân</p> <p>? Hãy đọc 1 đoạn thơ hay một bài thơ của Nguyễn Đình Chiểu mà em thuộc nói về phong trào chống Pháp của nhân dân Nam Kỳ?</p> <p>GV có thể nêu một số dẫn chứng</p> <p>Chạy giặc:</p> <p><i>“Tan chợ vừa nghe tiếng súng Tây, Một bàn cờ thế phút sa tay! Bỏ nhà lũ trẻ lơ xơ chạy, Mất ổ đàn chim dáo dác bay, Bến Nghé của tiền tan bọt nước, Đồng Nai tranh ngói nhuộm màu mây, Hỏi trang dẹp loạn rày đâu vắng, Nỡ để dân đen mắt nạn này”.</i></p> <p>Cho học sinh thảo luận nhóm: (2 phút) 2 bàn 1 nhóm</p> <p>? Em hãy nhận xét về phong trào chống Pháp của nhân dân Nam Kỳ</p>	<p>HS trả lời:</p>	<p>- Phong trào đấu tranh chống Pháp diễn ra dưới nhiều hình thức phong phú:</p> <p>+ Một bộ phận kiên quyết đấu tranh vũ trang.</p> <p>+ Một bộ phận dùng văn thơ lên án thực dân Pháp và tay sai: Phan Văn Trị, Nguyễn Đình Chiểu,...</p>
--	--------------------	---

h. Em hãy đọc một đoạn thơ kháng chiến chống Pháp của Nguyễn Đình Chiểu em biết.

- GV giao nhiệm vụ cho HS.

- GV phát phiếu học tập cho HS.

- HS cả lớp cùng làm việc, trong quá trình làm việc có thể trao đổi với thầy, cô giáo.

- HS nộp sản phẩm cho GV.

- GV nhận xét phần làm việc của HS và dựa trên sản phẩm của một vài HS có kết quả tốt nhất để củng cố kiến thức đã học.

HOẠT ĐỘNG 4: VẬN DỤNG

Mục tiêu: Vận dụng làm bài tập

Phương pháp dạy học: Dạy học nhóm; dạy học nêu và giải quyết vấn đề.

Định hướng phát triển năng lực: Năng lực tư duy logic, năng lực nhận thức

- GV giao nhiệm vụ bằng câu hỏi:

Câu hỏi: Nhận xét về phong trào chống Pháp của nhân dân Nam Kỳ theo thứ tự sau: hoàn cảnh, số lượng, qui mô, kết quả.

- HS đọc lập suy nghĩ làm, có thể trao đổi với bạn bè.

- HS có thể làm ngay tại lớp nếu có thời gian, hay đem về nhà hôm sau nộp.

- GV nhận xét dựa trên sản phẩm nếu có.

+ Hoàn cảnh: Cuộc kháng chiến ngày càng khó khăn vì thái độ bạc nhược, cấu kết với giặc của triều đình Huế để đàn áp phong trào đấu tranh của nhân dân.

+ Số lượng người tham gia: Đông đảo, nhiều tầng lớp nhân dân tham gia, đặc biệt là nông dân.

+ Qui mô: Rộng khắp cả 6 tỉnh Nam Kỳ.

+ Kết quả: Thất bại.

* Hướng dẫn về nhà

Vẽ sơ đồ tư duy khái quát lại nội dung bài học

- GV giao nhiệm vụ về nhà.

+ Học bài theo câu hỏi SGK.

Học bài, làm bài tập, soạn bài mới bài 25 phần I dựa vào câu hỏi từng mục bài

- + Tình hình Việt Nam trước khi Pháp đánh chiếm Bắc Kỳ .
- + Thực dân Pháp đánh chiếm Bắc Kỳ lần thứ nhất (1873)
- + Kháng chiến ở Hà Nội và các tỉnh đồng bằng Bắc Kỳ (1873-1874).